

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра маркетингу та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Проректор з науково-педагогічної роботи
Антон Пантелеймонов
2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
освітня програма освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
спеціалізація Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
вид дисципліни нормативна
факультет Економічний

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна “26” червня 2020 року, протокол № 5

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: **Лісений Є.В.** – кандидат економічних наук, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “20” червня 2020 року №15

Завідувач кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва
ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

Протокол від “23” червня 2020 року № 10

Голова науково-методичної комісії економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна

(підпис)

Вікторія ЄВТУШЕНКО
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Навчально-тематичний план	5
2. Програма курсу	6
3. Теми лекційних занять	7
4. Тематичний план практичних (семінарських) занять	8
5. Самостійна робота	15
6. Перелік тем рефератів з дисципліни	15
7. Питання, винесені на підсумковий модульний контроль (залік)	16
8. Рекомендована література	20
9. Порядок поточного і підсумкового оцінювання знань студентів	22
10. Розподіл балів, які отримують студенти	23

ВСТУП

Використання наукового потенціалу вищої школи, поліпшення якості підготовки спеціалістів, виховання у них потреби наукового пошуку при розв'язанні професійних завдань у практичній діяльності зумовлює необхідність викладання курсу «Основи наукових досліджень».

Мета вивчення курсу: підготовка та залучення студентів до здійснення науково-дослідницької діяльності, ознайомлення їх зі стратегією та тактикою проведення досліджень, надання їм певних знань щодо методології, методики й інструментарію дослідження та підготовки ними публікації, кваліфікаційних робіт. Навчитись застосовувати в дослідженнях методи аналізу інформаційних джерел та організації наукової праці.

Завдання курсу: сформувати у студентів систему знань, сформувати та розширити у студентів спектр знань у сфері методології досліджень, дати їм необхідні знання та практичні навички в справі економічних досліджень, сприяти творчому розумінню необхідності розробки економічних проблем, застосуванню методів облікових і фінансових досліджень. Це сприятиме розвитку професійних умінь з формулювання та презентації результатів проведених досліджень.

Предметом вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» є система науково-дослідних і навчально-дослідних праць виконаних у стінах вищої школи, з урахуванням різноманітних видів виконуваних робіт – від курсової роботи до кандидатської дисертації, підготовки наукових статей, відповідно до сучасного рівня розвитку економічної науки, а також з урахуванням можливостей комп'ютерної обробки наукової інформації.

В результаті вивчення цієї дисципліни студент повинен:

знати:

- поняття та порядок здійснення наукового дослідження;
- порядок вибору і формулювання проблеми і теми наукового дослідження;
- поняття науки і наукової діяльності;
- вміння віднайти інформацію та відбір матеріалу;
- формулювання плану наукового дослідження.

вміти:

- володіти методами та прийомами наукових досліджень;
- володіти формами та принципами організації науково-дослідної роботи студентів;
- аналізувати актуальні проблеми розвитку економічної науки та критерії вибору напрямку наукового дослідження;
- застосовувати набуті знання для подальшої наукової діяльності, вивчення інших дисциплін.

Вивчення «Основ наукових досліджень» є першим етапом в організації науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах.

2. ПРОГРАМА КУРСУ

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та організація науково-дослідної роботи в Україні

Тема 1. Роль і завдання науки при переході до ринкової економіки

- 1.1. Поняття, функції і значення науки
- 1.2. Структура науки як системи знань
- 1.3. Класифікація наук

Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні

- 2.1. Наукова діяльність і глобалізація науки
- 2.2. Організація науки та наукових досліджень в Україні
- 2.3. Склад і підготовка наукових кадрів
- 2.4. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі

- 3.1. Суб'єкти наукової роботи і діяльності у вищому навчальному закладі
- 3.2. Організація вузівської науки
- 3.3. Види, форми та система управління науково-дослідною роботою у вузі

Тема 4. Науково-дослідна робота студентів, її форми і роль у підготовці спеціалістів

- 4.1. Поняття, мета та завдання науково-дослідної роботи студентів у підготовці спеціалістів для народного господарства
- 4.2. Види та форми науково-дослідної роботи студентів
- 4.3. Організація роботи студентського наукового гуртка
- 4.4. Керівництво, планування та облік науково-дослідної роботи студентів

ТЕМА 5. НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСУ

- 5.1. Поняття наукової організації праці (НОП)
- 5.2. Принципи організації праці у науковій діяльності
- 5.3. Особливості творчої праці
- 5.4. Роль особистості вченого в науці
- 5.5. Планування і раціональна організація праці науковця
- 5.6. Раціональний трудовий режим дослідника і організація робочого місця

Змістовний модуль 2. Методологія, процес та оформлення наукових досліджень та їх результатів

Тема 6. Методологічні засади наукових досліджень

- 6.1. Об'єкт і предмет наукового дослідження, їх класифікація
- 6.2. Методи дослідження та їх класифікація
  - 6.2.1. Загальні методи наукових досліджень
  - 6.2.2. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці
  - 6.2.3. Методи теоретичних досліджень
  - 6.2.4. Конкретно-наукові (емпіричні) методи дослідження

- 6.3. Процес і процедури наукового дослідження та його стадії
- 6.4. Докази у методології наукових досліджень
- 6.5. Підходи та критерії вибору методів в економічних дослідженнях

Тема 7. Зміст і етапи науково-дослідної роботи

- 7.1. Процес наукового дослідження в економіці та його характеристика
- 7.2. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Гіпотези у наукових дослідженнях
- 7.3. Критерії вибору теми наукового дослідження, порядок її конкретизації і затвердження
- 7.4. Бібліотека – інтелектуальний центр наукових досліджень. Структура і організація економічної бібліографії
- 7.5. Дослідна і завершальна стадії науково-дослідного процесу

Тема 8. Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів дослідження

- 8.1. Поняття та класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень. Роль і функції інформації
- 8.2. Економічна інформація, її класифікація та призначення у науково-дослідному процесі
- 8.3. Вибір об'єкта обстеження та визначення системи показників, які підлягають збору в процесі спостереження
- 8.4. Організація збору і документальне оформлення інформації
- 8.5. Порядок обробки інформації в економічних дослідженнях. АСУ обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях
- 8.6. Проведення аналітичної роботи в науково-дослідному процесі

Тема 9. Оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику господарської діяльності

- 9.1. Систематизація результатів наукового економічного дослідження
- 9.2. Форми подання цифрового та ілюстративного матеріалу
- 9.3. Бібліографічний опис джерел, використаних у науковому дослідженні
- 9.4. Впровадження результатів завершених наукових досліджень
- 9.5. Ефективність результатів наукових досліджень, їх критерії та оцінка

3. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Таблиця 3.1

Номер лекції	Назва теми та її зміст	Кількість годин
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та організація науково-дослідної роботи в Україні</i>		
Лекція 1	Тема 1. Роль і завдання науки при переході до ринкової економіки	2
Лекція 2		2
Лекція 3	Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні	2
Лекція 4	Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	1

Лекція 5	Тема 4. Науково-дослідна робота студентів, її форми і роль у підготовці спеціалістів	1
Лекція 6	Тема 5. Наукова організація дослідного процесу	1
<i>Змістовний модуль 2. Методологія, процес та оформлення наукових досліджень та їх результатів</i>		
Лекція 7	Тема 6. Методологічні засади наукових досліджень	2
Лекція 8		2
Лекція 9	Тема 7. Зміст і етапи науково-дослідної роботи	2
Лекція 10	Тема 8. Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів дослідження	2
Лекція 11	Тема 9. Оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику господарської діяльності	2
Всього годин за модуль		16

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Таблиця 4.1

Номер заняття	Назва теми та її зміст	Кількість годин
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та організація науково-дослідної роботи в Україні</i>		
Заняття 1	Тема 1. Роль і завдання науки при переході до ринкової економіки	2
Заняття 2	Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні	2
	Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	1
Заняття 3	Тема 4. Науково-дослідна робота студентів, її форми і роль у підготовці спеціалістів	1
Заняття 4	Тема 5. Наукова організація дослідного процесу	1
<i>Змістовний модуль 2. Методологія, процес та оформлення наукових досліджень та їх результатів</i>		
Заняття 5	Тема 6. Методологічні засади наукових досліджень	2
Заняття 6	Тема 7. Зміст і етапи науково-дослідної роботи	2
	Тема 8. Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів дослідження	
Заняття 7	Тема 9. Оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику господарської діяльності	2
Всього годин за модуль		16

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та організація науково-дослідної роботи в Україні

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема 1. Роль і завдання науки при переході до ринкової економіки

- 1.1. Поняття, функції і значення науки
- 1.2. Структура науки як системи знань
- 1.3. Класифікація наук

Контрольні питання до теми 1

1. Дайте визначення змісту науки залежно від ролей, які вона виконує в суспільстві. Назвіть процеси науки як діяльності людей.
2. Охарактеризуйте існуючі функції науки.
3. Що на Вашу думку є об'єктом і суб'єктом науки?
4. Дайте визначення науковій діяльності та перелічите її форми.
5. Опишіть що таке наукознавство. Дайте характеристику її розділам.
6. Поняття характеристика та визначення елементів науки як системи знань (наукова ідея, наукові закони, парадокс, науковий факт, гіпотеза, теорія).
7. Охарактеризуйте складові елементи структури теорії (концепція, принципи, постулат, правило, факт, поняття, терміни, категорії).
8. Виникнення та становлення науки.
9. Класифікація наук, її призначення, мета та способи побудови.
10. Фундаментальні науки, їх характеристика.
11. Прикладні науки та їх значення в підвищенні ефективності народного господарства.
12. Диверсифікація та інтеграція наук як наслідок їх розвитку.
13. Наведіть діючу в Україні класифікацію наук, затверджену Вищою акредитаційною комісією МОН України.
14. Структура науки як системи знань та визначення її окремих елементів, складових частин.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні

- 2.1. Наукова діяльність і глобалізація науки
- 2.2. Організація науки та наукових досліджень в Україні
- 2.3. Склад і підготовка наукових кадрів
- 2.4. Законодавчо-нормативне регулювання науки в Україні

Контрольні питання до теми 2

1. Опишіть напрямки наукової інтеграції України у світове співтовариство в умовах глобалізації науки.
2. Охарактеризуйте принципи форми міжнародного наукового співробітництва.

3. Організація науки в Україні.
4. Організаційна побудова академічної науки та роль Національної академії наук України.
5. Охарактеризуйте вузівську та заводську науку в Україні.
6. Охарактеризуйте позавідомчу науку в Україні.
7. Надайте визначення наукової та науково-технічної діяльності.
8. Управління наукою в Україні.

Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі

- 3.1. Суб'єкти наукової роботи і діяльності у вищому навчальному закладі
- 3.2. Організація вузівської науки
- 3.3. Види, форми та система управління науково-дослідною роботою у вузі

Контрольні питання до теми 3

1. Охарактеризуйте суб'єкти науково-дослідної діяльності у вищому навчальному закладі.
2. Опишіть форми науково-дослідної роботи.
3. Реалізація системи управління науково-дослідною діяльністю вищого навчального закладу (планування, облік, контроль, аналіз, прийняття рішень).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема 4. Науково-дослідна робота студентів, її форми і роль у підготовці спеціалістів

- 4.1. Поняття, мета та завдання науково-дослідної роботи студентів у підготовці спеціалістів для народного господарства
- 4.2. Види та форми науково-дослідної роботи студентів
- 4.3. Організація роботи студентського наукового гуртка
- 4.4. Керівництво, планування та облік науково-дослідної роботи студентів

Контрольні питання до теми 4

1. Розкрийте суть поняття науково-дослідної роботи студентів.
2. Мета залучення студентів до науково-дослідної роботи студента.
3. Опишіть завдання науково-дослідної роботи студентів.
4. Класифікація форм організації науково-дослідної роботи студентів у вузі.
5. Охарактеризуйте науково-дослідну роботу студентів у навчальному процесі. Опишіть види навчально-дослідної роботи студентів.
6. Роль семінарів у науково-дослідній роботі студентів у вузі.
7. Надайте характеристику видам науково-дослідної роботи студентів, що здійснюються в позанавчальний час.
8. Дипломна робота та виробнича практика як найвищий ступінь участі студента в науково-дослідній роботі.
9. Які використовуються форми заохочення студентської молоді до науково-дослідної роботи, що практикуються у вищих навчальних закладах?
10. Організація роботи студентського наукового гуртка та студентського бюро.
11. Визначте суть роботи проблемної групи та студентської школи лектора.

12. Керівництво науково-дослідною роботою студентів у вузі, її організація та планування.
13. Опишіть зміст і порядок розробки індивідуального плану науково-дослідної роботи студентів.

ТЕМА 5. НАУКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДНОГО ПРОЦЕСУ

- 5.1. Поняття наукової організації праці (НОП)
- 5.2. Принципи організації праці у науковій діяльності
- 5.3. Особливості творчої праці
- 5.4. Роль особистості вченого в науці
- 5.5. Планування і раціональна організація праці науковця
- 5.6. Раціональний трудовий режим дослідника та організація робочого місця

Контрольні питання до теми 5

1. Дайте визначення наукової організації праці та охарактеризуйте її елементи.
2. Охарактеризуйте принципи організації праці.
3. Опишіть особливості творчої праці.
4. Що таке інтелект, захопленість і впевненість науковця?
5. У чому суть готовності до самопожертви і невдоволеності науковця?
6. Чи можливе нормування праці науковців? На яких критеріях це можливо здійснити?
7. Охарактеризуйте суть науково-дослідного процесу.
8. На чому ґрунтується раціональна організація праці?
9. Визначте суть поняття та охарактеризуйте види «мозкової атаки».
10. В чому полягає раціональний трудовий режим дослідника?
11. З чого складається наукова організація робочого місця науковця?
12. Чим вимірюється ефективність наукової праці вченого? Які фактори впливають на цю ефективність?
13. Чи є принципи колективізму та колективності тотожними? Поясніть Вашу думку.

Змістовний модуль 2. Методологія, процес та оформлення наукових досліджень та їх результатів

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема 6. Методологічні засади наукових досліджень

- 6.1. Об'єкт і предмет наукового дослідження, їх класифікація
- 6.2. Методи дослідження та їх класифікація
  - 6.2.1. Загальні методи наукових досліджень
  - 6.2.2. Спеціальні методи наукових досліджень в економіці
  - 6.2.3. Методи теоретичних досліджень
  - 6.2.4. Конкретно-наукові (емпіричні) методи дослідження
- 6.3. Процес і процедури наукового дослідження та його стадії
- 6.4. Докази у методології наукових досліджень
- 6.5. Підходи та критерії вибору методів в економічних дослідженнях

Контрольні питання до теми 6

1. Дайте визначення понять «наукове дослідження», «науково-дослідний процес».
2. Що виступає об'єктом і предметом наукового дослідження; як співвідносяться між собою ці поняття?
3. Дайте визначення поняття «фактор» та його вплив на досліджуваний об'єкт.
4. Висвітліть класифікацію об'єктів наукового дослідження.
5. Дайте визначення понять «метод», «методика», «методологія».
6. Розкрийте класифікацію методів наукового дослідження.
7. Охарактеризуйте загально філософські методи пізнання.
8. Розкрийте склад загальних методів досліджень.
9. Дайте характеристику частковим методам.
10. Наведіть приклади застосування методів дослідження, які з них використовує найчастіше при проведенні ваших власних досліджень.
11. Назвіть методи, які входять до складу загальнонаукових?
12. Дайте характеристику варіантів установаження наслідкового зв'язку методами наукової індукції.
13. У чому полягає суть загальнонаукового методу аналогії?
14. Основні групи спеціальних методів в економічних дослідженнях.
15. Спеціальні методи збору інформації в економічних дослідженнях. Значення методів фотографування, види фотографій.
16. Застосування спеціальних методів для обробки зібраної інформації.
17. Розкрийте зміст конкретно-наукових (емпіричних) методів та застосування їх у наукових дослідженнях.
18. Назвіть переваги методу формалізації.
19. Висвітліть класифікацію конкретно-наукових (емпіричних) методів дослідження та їх методичні прийоми.
20. Визначте зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях з наведених нижче, і дайте їм обґрунтування
21. Який метод ґрунтується на використанні моделей і на які види вони (моделі) поділяються?
22. Який метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічному порядку?
23. Назвіть умову при якій гіпотеза перетворюється на наукову теорію.
24. Скільки стадій розвитку має гіпотеза? Охарактеризуйте їх.
25. Охарактеризуйте процес наукового дослідження
26. Висвітліть основні етапи науково дослідного процесу.
27. Дайте характеристику організаційного етапу.
28. Розкрийте сутність дослідного етапу наукового дослідження.
29. Охарактеризуйте етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.
30. Розкрийте зміст поняття «методика дослідження теми».
31. Які основні складові включає в себе структура методики досліджень теми? Дайте їх коротку характеристику.
32. У якій частині методики досліджень теми визначаються об'єкти і методи дослідження?
33. Яким методам необхідно надавати перевагу при виборі методики досліджень?

34. У якій частині методики відображається попереднє узагальнення результатів з досліджуваного питання?
35. Розкрийте зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.
36. Розкрийте інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.
37. Дайте характеристику економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.
38. Дайте визначення поняттю “процедура”.
39. На які за призначенням у застосуванні прийомів дослідження можна поділити процедури?
40. Визначте зміст науково-дослідних процедур та їх застосування.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема 7. Зміст і етапи науково-дослідної роботи

- 7.1. Процес наукового дослідження в економіці та його характеристика
- 7.2. Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Гіпотези у наукових дослідженнях
- 7.3. Критерії вибору теми наукового дослідження, порядок її конкретизації і затвердження
- 7.4. Бібліотека – інтелектуальний центр наукових досліджень. Структура і організація економічної бібліографії
- 7.5. Дослідна і завершальна стадії науково-дослідного процесу

Контрольні питання до теми 7

1. Поняття та особливості наукового дослідження.
2. Стадії науково-дослідного процесу та їх характеристика.
3. Етапи виконання науково-дослідної роботи.
4. Наукова проблема в економічних дослідженнях.
5. Зв'язок наукової проблеми і теми дослідження в економіці.
6. Визначення гіпотези, її якісна характеристика, види гіпотез.
7. Поняття критерію, основні критерії вибору теми наукового дослідження.
8. Порядок конкретизації та затвердження теми наукового дослідження.
9. Роль бібліотеки в роботі дослідника.
10. Види літературних джерел економічної інформації, застосовуваних в наукових дослідженнях.
11. Складання власної картотеки студента в процесі роботи з літературними джерелами.
12. Значення процесу створення і перетворення нової інформації на дослідній і завершальній стадіях науково-дослідного процесу.
13. Зміст і роль апробації як завершальної стадії науково-дослідного процесу.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема 8. Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів дослідження

- 8.1. Поняття та класифікація інформаційного забезпечення наукових досліджень.
Роль і функції інформації

- 8.2. Економічна інформація, її класифікація та призначення у науково-дослідному процесі
- 8.3. Вибір об'єкта обстеження та визначення системи показників, які підлягають збору в процесі спостереження
- 8.4. Організація збору і документальне оформлення інформації
- 8.5. Порядок обробки інформації в економічних дослідженнях. АСУ обробки інформації на ЕОМ та застосування їх у наукових дослідженнях
- 8.6. Проведення аналітичної роботи в науково-дослідному процесі

Контрольні питання до теми 8

1. Поняття та критерії ефективності інформації у науковому дослідженні.
2. Класифікація інформації.
3. Роль інформації на етапах науково-дослідної роботи. Функції інформації.
4. Джерела інформації та їх класифікація.
5. Вимоги до організації збору практичної інформації на підприємствах (організаціях).
6. Поняття об'єкту обстеження та його характеристика.
7. Вибірковий метод обстеження та його характеристика. Суть кількісної та якісної репрезентативності об'єктів обстеження.
8. Основні способи відбору одиниць з генеральної сукупності.
9. Показник та його основні ознаки. Основні види показників та їх характеристика.
10. Особливості збирання показників з різних джерел інформації. Принципи збирання матеріалів наукового дослідження.
11. Організація збору інформації з практичної діяльності підприємства (організації).
12. Форми документального оформлення зібраної інформації.
13. Стадії обробки інформації та їх характеристика.
14. Сутність АСУ обробки інформації на ЕОМ. Етапи обробки інформації.
15. Сутність економічного аналізу у науково-дослідному процесі. Раціональна організація аналітичної роботи та її характеристика.
16. Організаційні етапи здійснення економічного аналізу.
17. Господарські резерви в економічному аналізі та їх характеристика.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема 9. Оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику господарської діяльності

- 9.1. Систематизація результатів наукового економічного дослідження
- 9.2. Форми подання цифрового та ілюстративного матеріалу
- 9.3. Бібліографічний опис джерел, використаних у науковому дослідженні
- 9.4. Впровадження результатів завершених наукових досліджень
- 9.5. Ефективність результатів наукових досліджень, їх критерії та оцінка

Контрольні питання до теми 9

1. Систематизація результатів наукового дослідження.
2. Структура звіту з науково-дослідної роботи.
3. Значення цифрового і ілюстративного матеріалу у звіті з науково-дослідної роботи.
4. Вимоги до подання формул, таблиць, ілюстрацій.

5. Нумерація цифрового та ілюстративного матеріалу.
6. Послідовність розміщення літературних джерел у переліку використаної літератури.
7. Елементи бібліографічного опису літератури в процесі науково-дослідної роботи.
8. Оформлення посилань на використані літературні та інформаційні джерела в звіті про науково-дослідну роботу.
9. Застосування комп'ютерної техніки в процесі впровадження результатів наукових досліджень.
10. Ефект і ефективність в наукових дослідженнях. Види ефективності наукових досліджень.
11. Впровадження результатів науково-дослідної роботи в народне господарство. Оформлення акту здавання-приймання науково-дослідної роботи.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Таблиця 5.1

Тема	Кількість годин
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та організація науково-дослідної роботи в Україні</i>	
Тема 1. Роль і завдання науки при переході до ринкової економіки	8
Тема 2. Організація наукової діяльності в Україні	8
Тема 3. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	6
Тема 4. Науково-дослідна робота студентів, її форми і роль у підготовці спеціалістів	6
Тема 5. Наукова організація дослідного процесу	6
<i>Підготовка до поточного контролю по змістовому модулю №1</i>	
<i>Змістовний модуль 2. Методологія, процес та оформлення наукових досліджень та їх результатів</i>	
Тема 6. Методологічні засади наукових досліджень	6
Тема 7. Зміст і етапи науково-дослідної роботи	6
Тема 8. Інформаційне забезпечення, обробка та аналіз матеріалів дослідження	6
Тема 9. Оформлення результатів наукового дослідження та впровадження їх у практику господарської діяльності	6
<i>Підготовка до підсумкового контролю (екзамен)</i>	
Разом за курс	58 годин

6. ПЕРЕЛІК ТЕМ РЕФЕРАТИВ З ДИСЦИПЛІНИ

До змістовного модулю I

1. Поняття про науку, її роль у розвитку суспільства.
2. Цілі та задачі наукового дослідження.
3. Експериментальні дослідження.
4. Структура та класифікація науки.
5. Об'єкт і предмет дослідження.
6. Експертний метод дослідження.
7. Наукові дослідження: поняття, види та форми організації.
8. Підготовка наукових кадрів.
9. Основні принципи і прийоми організації наукової праці студентів.

10. Роль і задачі науково-дослідної роботи студентів.
11. Наукові напрямки досліджень в економіці.
12. Об'єкти наукових досліджень та їх класифікація.
13. Гіпотеза та її доказ.
14. Загальнонаукові методи дослідження.
15. Задачі та методи теоретичного дослідження.
16. Науковий експеримент: ціль, задачі, методика проведення.

До змістовного модулю II

1. Джерела інформації для наукових досліджень.
2. План наукового дослідження.
3. Основні відділи бібліотеки.
4. Перспективний план дослідження.
5. Форми та методи роботи з книгою.
6. Робочий план дослідження.
7. Форми залучення студентів до навчально-дослідної роботи.
8. Складання конспекту.
9. Архітектура наукової роботи (анотація, вступ, теоретична та практична частини, розрахунок ефективності, висновки, тощо).
10. Раціональна організація розумової праці дослідника.
11. Узагальнення, відбір та обробка інформації.
12. Архітектура наукової статті.
13. Вибір теми наукового дослідження: фактори, прийоми та засоби.
14. Обробка наукової інформації.
15. Критерії вибору та обґрунтування теми наукового дослідження.

7. ПИТАННЯ, ВИНЕСЕНІ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (ЗАЛІК)

1. Дайте визначення змісту науки залежно від ролей, які вона виконує в суспільстві. Назвіть процеси науки як діяльності людей.
2. Охарактеризуйте існуючі функції науки.
3. Що на Вашу думку є об'єктом і суб'єктом науки?
4. Дайте визначення науковій діяльності та перелічіть її форми.
5. Опишіть що таке наукознавство. Дайте характеристику її розділам.
6. Поясніть характеристику та визначення елементів науки як системи знань (наукова ідея, наукові закони, парадокс, науковий факт, гіпотеза, теорія).
7. Охарактеризуйте складові елементи структури теорії (концепція, принципи, постулат, правило, факт, поняття, терміни, категорії).
8. Виникнення та становлення науки.
9. Класифікація наук, її призначення, мета та способи побудови.
10. Фундаментальні науки, їх характеристика.
11. Прикладні науки та їх значення в підвищенні ефективності народного господарства.
12. Диверсифікація та інтеграція наук як наслідок їх розвитку.
13. Наведіть діючу в Україні класифікацію наук, затверджену Вищою акредитаційною комісією МОН України.
14. Опишіть напрямки наукової інтеграції України у світове співтовариство в умовах глобалізації науки.
15. Охарактеризуйте принципи форми міжнародного наукового співробітництва.
16. Організація науки в Україні.

17. Організаційна побудова академічної науки та роль Національної академії наук України.
18. Охарактеризуйте вузівську та заводську науку в Україні.
19. Охарактеризуйте позавідомчу науку в Україні.
20. Надайте визначення наукової та науково-технічної діяльності.
21. Управління наукою в Україні.
22. Структура науки як системи знань та визначення її окремих елементів, складових частин.
23. Охарактеризуйте суб'єкти науково-дослідної діяльності у вищому навчальному закладі.
24. Опишіть форми науково-дослідної роботи.
25. Реалізація системи управління науково-дослідною діяльністю вищого учбового закладу (планування, облік, контроль аналіз, прийняття рішень).
26. Розкрийте суть поняття науково-дослідної роботи студентів.
27. Мета залучення студентів до науково-дослідної роботи студента.
28. Опишіть завдання науково-дослідної роботи студентів.
29. Класифікація форм організації науково-дослідної роботи студентів у вузі.
30. Охарактеризуйте науково-дослідну роботу студентів у навчальному процесі. Опишіть види навчально-дослідної роботи студентів.
31. Роль семінарів у науково-дослідній роботі студентів у вузі.
32. Надайте характеристику видам науково-дослідної роботи студентів, що здійснюються в позанавчальний час.
33. Дипломна робота та виробнича практика як найвищий ступінь участі студента в науково-дослідній роботі.
34. Які використовуються форми заохочення студентської молоді до науково-дослідної роботи, що практикуються у вищих навчальних закладах?
35. Організація роботи студентського наукового гуртка та студентського бюро.
36. Визначте суть роботи проблемної групи та студентської школи лектора.
37. Керівництво науково-дослідною роботою студентів у вузі, її організація та планування.
38. Опишіть зміст і порядок розробки індивідуального плану науково-дослідної роботи студентів.
39. Дайте визначення наукової організації праці та охарактеризуйте її елементи.
40. Охарактеризуйте принципи організації праці.
41. Пишіть особливості творчої праці.
42. Що таке інтелект, захопленість і впевненість науковця?
43. У чому суть готовності до самопожертви і невдоволеності науковця?
44. Чи можливе нормування праці науковців? На яких критеріях це можливо здійснити?
45. Охарактеризуйте суть науково-дослідного процесу.
46. На чому ґрунтується раціональна організація праці?
47. Визначте суть поняття та охарактеризуйте види «мозкової атаки».
48. В чому полягає раціональний трудовий режим дослідника?
49. З чого складається наукова організація робочого місця науковця?
50. Чим вимірюється ефективність наукової праці вченого? Які фактори впливають на цю ефективність?

51. Чи є принципи колективізму та колективності тотожними? Поясніть Вашу думку.
52. Дайте визначення понять «наукове дослідження», «науково-дослідний процес».
53. Що виступає об'єктом і предметом наукового дослідження; як співвідносяться між собою ці поняття?
54. Дайте визначення поняття «фактор» та його вплив на досліджуваний об'єкт.
55. Висвітліть класифікацію об'єктів наукового дослідження.
56. Дайте визначення понять «метод», «методика», «методологія».
57. Розкрийте класифікацію методів наукового дослідження.
58. Охарактеризуйте загально філософські методи пізнання.
59. Розкрийте склад загальних методів досліджень.
60. Дайте характеристику частковим методам.
61. Наведіть приклади застосування методів дослідження, які з них використовує найчастіше при проведенні ваших власних досліджень.
62. Назвіть методи, які входять до складу загальнонаукових?
63. Дайте характеристику варіантів установаження наслідкового зв'язку методами наукової індукції.
64. У чому полягає суть загальнонаукового методу аналогія?
65. Основні групи спеціальних методів в економічних дослідженнях.
66. Спеціальні методи збору інформації в економічних дослідженнях. Значення методів фотографування, види фотографій.
67. Застосування спеціальних методів для обробки зібраної інформації.
68. Розкрийте зміст конкретно-наукових (емпіричних) методів та застосування їх у наукових дослідженнях.
69. Назвіть переваги методу формалізації.
70. Висвітліть класифікацію конкретно-наукових (емпіричних) методів дослідження та їх методичні прийоми.
71. Визначте зміст і застосування органолептичних методичних прийомів у наукових дослідженнях з наведених нижче, і дайте їм обґрунтування
72. Який метод ґрунтується на використанні моделей і на які види вони (моделі) поділяються?
73. Який метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічному порядку?
74. Назвіть умову при якій гіпотеза перетворюється на наукову теорію.
75. Скільки стадій розвитку має гіпотеза? Охарактеризуйте їх.
76. Охарактеризуйте процес наукового дослідження
77. Висвітліть основні етапи науково дослідного процесу.
78. Дайте характеристику організаційного етапу.
79. Розкрийте сутність дослідного етапу наукового дослідження.
80. Охарактеризуйте етап узагальнення, апробації і реалізації результатів дослідження.
81. Розкрийте зміст поняття «методика дослідження теми».
82. Які основні складові включає в себе структура методики досліджень теми? Дайте їх коротку характеристику.
83. У якій частині методики досліджень теми визначаються об'єкти і методи дослідження?
84. Яким методам необхідно надавати перевагу при виборі методики досліджень?

85. У якій частині методики відображається попереднє узагальнення результатів з досліджуваного питання?
86. Розкрийте зміст розрахунково-аналітичних методичних прийомів і процедур та застосування їх у наукових дослідженнях.
87. Розкрийте інформаційне моделювання (інформаційний образ), його суть і застосування у наукових дослідженнях.
88. Дайте характеристику економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.
89. Дайте визначення поняттю “процедура”.
90. На які за призначенням у застосуванні прийомів дослідження можна поділити процедури?
91. Визначте зміст науково-дослідних процедур та їх застосування.
92. Поняття та особливості наукового дослідження.
93. Стадії науково-дослідного процесу та їх характеристика.
94. Етапи виконання науково-дослідної роботи.
95. Наукова проблема в економічних дослідженнях.
96. Зв'язок наукової проблеми і теми дослідження в економіці.
97. Визначення гіпотези, її якісна характеристика, види гіпотез.
98. Поняття критерію, основні критерії вибору теми наукового дослідження.
99. Порядок конкретизації та затвердження теми наукового дослідження.
100. Роль бібліотеки в роботі дослідника.
101. Види літературних джерел економічної інформації, застосовуваних в наукових дослідженнях.
102. Складання власної картотеки студента в процесі роботи з літературними джерелами.
103. Значення процесу створення і перетворення нової інформації на дослідній і завершальній стадіях науково-дослідного процесу.
104. Зміст і роль апробації як завершальної стадії науково-дослідного процесу.
105. Поняття та критерії ефективності інформації у науковому дослідженні.
106. Класифікація інформації.
107. Роль інформації на етапах науково-дослідної роботи. Функції інформації.
108. Джерела інформації та їх класифікація.
109. Вимоги до організації збору практичної інформації на підприємствах (організаціях).
110. Поняття об'єкту обстеження та його характеристика.
111. Вибірковий метод обстеження та його характеристика. Суть кількісної та якісної репрезентативності об'єктів обстеження.
112. Основні способи відбору одиниць з генеральної сукупності.
113. Показник та його основні ознаки. Основні види показників та їх характеристика.
114. Особливості збирання показників з різних джерел інформації. Принципи збирання матеріалів наукового дослідження.
115. Організація збору інформації з практичної діяльності підприємства (організації).
116. Форми документального оформлення зібраної інформації.
117. Стадії обробки інформації та їх характеристика.
118. Сутність АСУ обробки інформації на ЕОМ. Етапи обробки інформації.
119. Сутність економічного аналізу у науково-дослідному процесі. Раціональна організація аналітичної роботи та її характеристика.

120. Організаційні етапи здійснення економічного аналізу.
121. Господарські резерви в економічному аналізі та їх характеристика.
122. Систематизація результатів наукового дослідження.
123. Структура звіту з науково-дослідної роботи.
124. Значення цифрового і ілюстративного матеріалу у звіті з науково-дослідної роботи.
125. Вимоги до подання формул, таблиць, ілюстрацій.
126. Нумерація цифрового та ілюстративного матеріалу.
127. Послідовність розміщення літературних джерел у переліку використаної літератури.
128. Елементи бібліографічного опису літератури в процесі науково-дослідної роботи.
129. Оформлення посилань на використані літературні та інформаційні джерела в звіті про науково-дослідну роботу.
130. Застосування комп'ютерної техніки в процесі впровадження результатів наукових досліджень.
131. Ефект і ефективність в наукових дослідженнях. Види ефективності наукових досліджень.
132. Впровадження результатів науково-дослідної роботи в народне господарство. Оформлення акту здавання-приймання науково-дослідної роботи.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Автоматизация информационного обеспечения научных исследований /АН УССР. Под ред. А.А. Стогния. - К.: Наукова думка, 1990.
2. Андреев В.Д. Основы научных исследований. - М.: МКИ, 1990.
3. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
4. Білуха М.Т. Основы научных исследований: Підручник. – К.: Вища школа, 1997.
5. Британ В.Т. Організація вузівської науки. – К., 1992.
6. Вачевський М. Основы наукової інформації. Для студентів вузів.-Дрогобич, 1995.
7. Гуревичов М. Державне регулювання науки // Економіка України.-2001.-№10.
8. Добросельский К.М. Вопросы организации научных исследований. – М.: Б.и., 1968. – 118 с.
9. Збір і обробка матеріалів дослідження: Лекція / Під ред. Даниленко О.А. – Львів: ЛКА, 1997.
10. Кузнецов И.Н., Лойко Л.В. Рефераты, контрольные, курсовые и дипломные работы. Методические рекомендации по подготовке и оформлению / Под ред. А.В. Макарова – Минск: “Завигар”, 1998. – 146 с.
11. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутиця. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 476 с.
12. Основы научных исследований: Учеб. для экон. вузов / Под ред. К.Широколава. - К.: Вища школа, 1997.

13. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник.-К.: ІЗМН, 1997.
14. Собко В.П. Основы научных исследований. - К.: Техника, 1992.
15. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Додаткова

1. Вахрин П.Н. Методика подготовки и процедура защиты дипломных работ по финансовым и экономическим специальностям: Учебное пособие. – М.: Информационно-внедренческий центр “Маркетинг”, 2000. – 135 с.
2. Геєць В. Про підсумки наукової діяльності установ Відділення економіки ПАНУ в 2000 р. та перспективи розвитку фундаментальних досліджень у галузі економічних наук // Економіка України. - 2001. - № 4.
3. ДСТУ Документація, звіти у сфері науки і техніки. - К.: Держстандарт України, 1995.
4. Дубров Ю. Наука як система, що самоорганізується // Вісник НАНУ - 2000. - № 2.
5. Економіка наукових досліджень і розробок. – К., 1999.
6. Злупко С Національне відродження і економічна наука // Економіка України. - 1992. - № 6.
7. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение. - К.: Высшая школа, 1990.
8. Кузин Ф.А. Дипломная работа. - М.: Изд-во МПИ, 1990.
9. Кузин Ф.А. Магистерская диссертация: Практ. пособие. - М.:Ось-89, 1997.
10. Леднев В.С. Содержание образования. Сущность, структура, перспективы. - М.: Высшая школа, 1991.
11. Лукінов І. Економічна наука і освіта в національних інтересах держави // Економіка України. - 1999. -№11.
12. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Стат. зб./ Держкомстат. - К., 2001.
13. Патон Б. Інноваційний шлях розвитку економіки України // Вісник НАНУ - 2001. - № 2.
14. Пытьев Ю.П. Методы анализа и интерпретации эксперимента. - М.: МГУ, 1990.
15. Салтыков Б.В., Ломакин И.В. и др. Наука в экономической структуре народного хозяйства. -М.: Наука, 1990.
16. Сорока І.В. У ХХІ століття з високим рівнем національної освіти і науки //Фінанси України. - 2000. - № 8.
17. Справочник научного работника. - К.: Наукова думка, 1989. З 5. Тивончук І. Про предмет і класифікацію сучасної економічної науки // Економіка України. - 1995. - № 10.
18. Уваров А.А. Дипломные и курсовые работы по экономическим специальностям: практические советы по подготовке и защите. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство “Дело и сервис”, 2001. – 112 с.
19. Эхо Ю. Письменные работы в вузах: Практическое руководство для всех тех, кто пишет дипломные, курсовые, контрольные, доклады, рефераты, диссертации. – 3-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 127 с.
20. Ярмольницький В. Впровадження наукових розробок // Економіка, закон, ринок. - 1994. - №4.

Законодавчо-правові джерела

1. Закон України. Про інноваційну діяльність.
2. Закон України. Про інформацію.
3. Закон України. Про науково-технічну інформацію.
4. Закон України. Про наукову та науково-технічну діяльність.
5. Закон України. Про освіту.
6. Закон України. Про основи державної політики в сфері науки і науково-технічної діяльності.
7. Закон України. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки.
8. Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України // Наука та наукознавство. - 1999. - № 3.

Інформаційні ресурси

1. Бойко М.М., Чучка І.М., Жуков С.А. Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій. Мукачево: РВВ МДУ, 2007. – 68 с.

9. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінка знань, умінь і практичних навичок студента з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» здійснюється відповідно до графіку (таблиця 9.1).

Таблиця 9.1

Модуль, 1 семестр	
Поточний контроль за змістовим модулем №1	Поточний контроль за змістовим модулем №2
Підсумковий контроль за модуль: залік	

Студенти вивчають дану дисципліну протягом семестру – один модуль. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль – модульна контрольна робота. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Поточне та підсумкове оцінювання знань студентів здійснюється за **100 бальною системою** – по **50 балів за кожний модуль**. З цих 50-ти балів 50%, тобто **25 балів відводиться на оцінювання модульних контролів у усній, письмовій або письмово-усній формі викладачем в аудиторії**.

Решта **25 балів** також виставляє викладач на підставі результатів перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни (теоретичний компонент оцінки, який складається з сумарних результатів проведених викладачем опитувань студентів і контрольних робіт) та індивідуальної роботи студента (практичний компонент – реферат,

есе, складання термінологічного словника тощо). Теоретична компонента оцінюється в **20 балів**, а практична – **5**.

	Модульні контрольні роботи	Оцінка за роботу на практичних заняттях	Самостійна та індивідуальна робота студента	Всього
ЗМ №1	25 балів	20 балів	5 балів	50 балів
ЗМ №2	25 балів	20 балів	5 балів	50 балів
Всього	50 балів	40 балів	10 балів	100 балів
Залік				100 балів

Семестрова оцінка є результатом арифметичної суми балів двох змістових модульних контролів (наприклад, студент за результатами першого модульного контролю набрав 40 балів; за результатами другого модульного контролю отримав 35 балів; семестрова оцінка у подібному випадку складе: $40+35 = 75$ (за шкалою ECTS – «С»; за розширеною національною шкалою – «добре»).

Студент, який в результаті поточного оцінювання, або підсумкового контролю за змістовними модулями отримав більше **60 балів і отриманий бал його влаштовує**, має право не складати екзамен із дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент(ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль з дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше **60 балів зобов'язаний** складати екзамен із дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час екзамену оцінені менш ніж **60 балів**, він (вона) рахуються такими, що не здали підсумковий контроль. При цьому результати поточного контролю не враховуються.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Таблиця 10.1

Поточний контроль на семінарських заняттях і самостійна робота студента 50 балів									Поточний контроль	Загальна сума балів
Модуль I, 1 семестр										
Змістовий модуль № 1					Змістовий модуль № 2				Модульний контроль № 1, 2	
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Теми 1-9	100 балів
6	5	5	6	5	6	6	5	6	50 балів	
<i>Підсумковий контроль: залік 100 балів</i>										

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці 10.2:

Таблиця 10.2

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту	для заліку

діяльності		(роботи), практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточне оцінювання за два змістовні модулі здійснюється за трьома складовими:

- контроль систематичності й активності роботи студента протягом семестру (**40 балів**);

- контроль самостійної та індивідуальної роботи (**10 балів**);

- контроль за виконанням модульного завдання (**50 балів**).

Оцінювання модульних завдань. Після виконання змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється **поточний модульний контроль у письмовій, усній чи письмово-усній формі**, який оцінюється у межах від **1** до **25 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Викладач за індивідуальну роботу та активність студента під час занять з даної дисципліни на протязі семестру використовує **25-бальну** систему оцінювання – 5 (практична компонента) і 20 балів (теоретична компонента) відповідно.

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль систематичності й активності роботи студента протягом семестру;

- контроль самостійної та індивідуальної роботи;

- контроль за виконанням модульного завдання.

Якщо студент опрацював менше **50 відсотків** занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в **0 балів**. У такому випадку студент до складання модульного контролю не допускається. Але, щоб бути допущеним до складання модульного контролю, необхідно виконати основне та додаткове індивідуальне завдання (реферат, аналітична робота, презентація).

Підсумкове оцінювання здійснюється у формі заліку. До нього допускаються всі студенти, за виключенням тих, які не були допущені до складання модульного контролю та не виконали основне і додаткове індивідуальне завдання.

Оцінювання самостійної роботи – підготовки і захисту рефератів та анотованих аналітичних оглядів наукових статей і публікацій у періодичних виданнях (журналах, часописах), а також монографіях і збірниках наукових праць

З метою підвищення рівня підготовки студентів з даної дисципліни передбачено виконання одного самостійного завдання (за вибором студента), із запропонованих нижче видів:

- оформлення термінологічного словнику по темам дисципліни;

- поглиблене опрацювання першоджерел і наукових статей;

- підготовка рефератів, доповідей, презентацій тощо за обраною темою.

Такий вид роботи викладача зі студентом забезпечує диференційований підхід до їх навчання та полягає в обговоренні тем рефератів (доповідей) тощо.

Реферат – це стислий виклад змісту первинного документа з основними фактичними відомостями та висновками та без інтерпретації чи критики. При реферуванні

здійснюється мікрозгортання інформації, і тому реферат більш повно розкриває зміст першоджерела, ніж інші документи. Забороняється друкування готових рефератів та інших документів. Їх потрібно аналізувати.

Реферат виконується печатним або письмовим варіантом на листках формату А-4, об'ємом від 5 до 7 сторінок, шрифтом 14 Times New Roman, звичайним інтервалом, абзац – 1,5, міжстроковий інтервал – 1,5, вирівнювання по ширині, поля аркуша – всі по 2,0.

Оформлення реферату та інших аналітичних видів самостійних робіт: 1) на титульній сторінці послідовно зазначається навчальний заклад, тема реферату, ПБ, група, місто-рік; 2) зміст із зазначенням сторінок всіх розділів; 3) розділи: «Вступ», «Основна частина», «Висновки», «Список використаних джерел»; 4) реферат закінчується особистим підписом автора з вказівкою дати виконання.

Студент обирає наукову статтю (публікацію), аналізує її та робить *анотований письмовий (печатний) огляд* у довільній формі на листках формату А-4, обсягом 3-5 сторінок, шрифтом 14 Times New Roman, звичайним інтервалом, абзац – 1,5, міжстроковий інтервал – 1,5, вирівнювання по ширині, поля аркуша – всі по 2,0.

Оцінка за будь-який вид самостійної роботи складається з трьох складових: 1) актуальна тематика обраної теми, 2) впевнений захист, 3) виконаний згідно наданих вище вимог – така робота заслуговує на **5 балів**.

Оцінювання індивідуальної (самостійної) роботи здійснюється у межах **10 балів** (по 5 балів у кожному змістовному модулі):

- **5 балів** – за підготовку рефератів, доповідей тощо;

- **5 балів** – за поглиблене опрацювання першоджерел і наукових статей, виконання індивідуальних контрольних, практичних і ситуаційних завдань.

Оцінювання активності під час аудиторних занять здійснюється у межах **40 балів** (по 20 балів у кожному змістовному модулі):

- **20 балів** - відвідано не менше 90% лабораторних і практичних занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»;

- **15 балів** - відвідано не менше 75% лабораторних і практичних занять та отримано оцінки «добре», «відмінно»;

- **10 балів** - відвідано не менше 60% лабораторних і практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «відмінно»;

- **5 балів** – відвідано не менше 50% лабораторних і практичних занять та отримано оцінки «задовільно», «добре», «відмінно».